ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ & ΤΡΟΦΙΜΩΝ
ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ & ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΚΟΙΝΟΤΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ

ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗ ΓΙΑ ΤΗ ΝΕΑ ΚΟΙΝΗ ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ (ΚΑΠ) 2021-2027

ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 2019

Εισαγωγικό κείμενο

Στο πλαίσιο της διαβούλευσης για την κατάρτιση του Στρατηγικού Σχεδίου για την Κοινή Αγροτική Πολιτική της περιόδου 2021-2027 (ΣΣ ΚΑΠ) εντάσσονται μια σειρά ενεργειών του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων – Γενική Γραμματεία Αγροτικής Πολιτικής και Διαχείρισης Κοινοτικών Πόρων, όπως οι ενημερωτικές εκδηλώσεις και ημερίδες για την ανάπτυξη της απαιτούμενης εταιρικής σχέσης.

Στόχος είναι όλοι οι κοινωνικο-οικονομικοί και περιβαλλοντικοί εταίροι σχετικά με την ανάπτυξη των αγροτικών περιοχών και του αγρο-διατροφικού τομέα να ενημερωθούν για τα σημαντικότερα θέματα που επηρεάζουν το περιεχόμενο του Στρατηγικού Σχεδίου της ΚΑΠ και άπτονται τόσο του Πρώτου (άμεσες ενισχύσεις και τομεακές παρεμβάσεις[1]), όσο και του Δεύτερου Πυλώνα (αγροτική ανάπτυξη). Σε αυτή τη βάση προετοιμάστηκε ερωτηματολόγιο με τα πιο τα κρίσιμα ζητήματα, εισαγωγή του οποίου αποτελεί το παρόν κείμενο.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή παρουσίασε τον Ιούνιο του 2018 τα σχέδια των Κανονισμών που θα διέπουν την υλοποίηση της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής την περίοδο 2021-2027.

Συγκεκριμένα η πρόταση για τον εκσυγχρονισμό και την απλούστευση της ΚΑΠ αφορά τρεις κανονισμούς:

- Τον κανονισμό του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη θέσπιση κανόνων για την υποστήριξη της κατάρτισης στρατηγικών σχεδίων από τα κράτη μέλη στο πλαίσιο της κοινής αγροτικής πολιτικής (στρατηγικά σχέδια της ΚΑΠ) που θα χρηματοδοτούνται από το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Εγγυήσεων (ΕΓΤΕ) και το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ) (εφεξής: Κανονισμός για το στρατηγικό σχέδιο της ΚΑΠ)
- Τον κανονισμό του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τη χρηματοδότηση, τη διαχείριση και την παρακολούθηση της κοινής αγροτικής πολιτικής και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1306/2013 (εφεξής: οριζόντιος κανονισμός για την ΚΑΠ)
- Τον κανονισμό του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΕ) αριθ. 1308/2013 για τη θέσπιση κοινής οργάνωσης των αγορών γεωργικών προϊόντων, (ΕΕ) αριθ. 1151/2012 για τα συστήματα ποιότητας

των γεωργικών προϊόντων και των τροφίμων, (ΕΕ) αριθ. 251/2014 για τον ορισμό, την περιγραφή, την παρουσίαση, την επισήμανση και την προστασία των γεωγραφικών ενδείξεων των αρωματισμένων αμπελοοινικών προϊόντων, (ΕΕ) αριθ. 228/2013 για τον καθορισμό ειδικών μέτρων για τη γεωργία στις εξόχως απόκεντρες περιοχές της Ένωσης και (ΕΕ) αριθ. 229/2013 για τη θέσπιση ειδικών μέτρων για τη γεωργία υπέρ των γεωργικών προϊόντων και των τροφίμων στα μικρά νησιά του Αιγαίου. (εφεξής: τροποποιητικός κανονισμός)

Διευκρινίζεται ότι από το σχέδιο μέχρι την οριστικοποίηση των κανονισμών μεσολαβεί μεγάλο χρονικό διάστημα για τις απαιτούμενες διαβουλεύσεις μεταξύ των οργάνων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Συμβούλιο Υπουργών, Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και Επιτροπή), που δύναται να επιφέρουν σημαντικές αλλαγές μέχρι την τελική τους υιοθέτηση.

Οι παρουσιάσεις των ημερίδων και το επισυναπτόμενο ερωτηματολόγιο βασίζονται στο σχέδιο του κανονισμού για το **Στρατηγικό Σχέδιο της ΚΑΠ**, όπως διαμορφώνεται στην πορεία διαβούλευσης, αλλά και βάσει των ελληνικών θέσεων.

Η ευρεία διαβούλευση για την νέα ΚΑΠ 2021-2027 είναι ιδιαίτερα σημαντική για να γίνει αντιληπτό το ευρύτερο περιβάλλον, που οδηγεί στη νέα μεταρρύθμιση της ΚΑΠ και για να γίνει κατανοητό ποια είναι τα μείζονα θέματα στη βάση συγκεκριμένης και ουσιαστικής τεκμηρίωσης με αξιόπιστα δεδομένα.

Εάν καταστεί δυνατόν να διασφαλισθεί, μέσα από την διαδικασία διαβούλευσης, μια κοινή αντίληψη για τον προσανατολισμό και τις εθνικές μας προτεραιότητες και επιδιώξεις, τις στρατηγικές επιλογές και προκλήσεις για την Ελληνική Γεωργία και τις αγροτικές μας περιοχές θα έχει γίνει ένα σημαντικότατο βήμα προόδου για τον στρατηγικό σχεδιασμό της επόμενης προγραμματικής περιόδου.

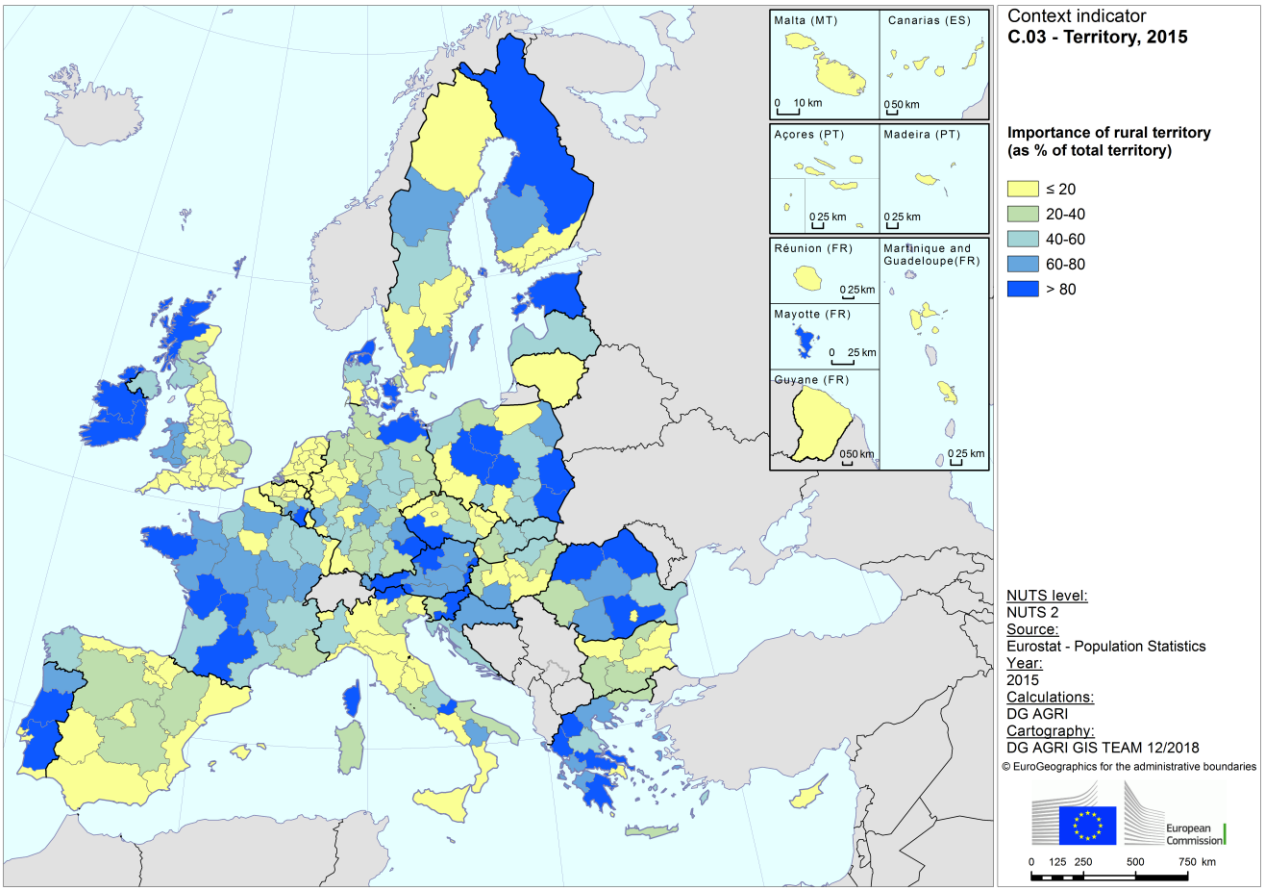
Ας εστιασθούμε λοιπόν στα νέα δεδομένα, προσπαθώντας να προσδιορίσουμε και τα αποτελέσματα αυτών.

1. Η **έξοδος της Μεγάλης Βρετανίας** από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Brexit) προκαλεί πιέσεις για μείωση του Κοινοτικού Προϋπολογισμού, στο πλαίσιο του Πολυετούς Δημοσιονομικού Πλαισίου, επηρεάζοντας και τους επιμέρους προϋπολογισμούς των πολιτικών της Ένωσης, συμπεριλαμβανομένης της ΚΑΠ.

[1] Επιχειρησιακά προγράμματα της Κοινής Οργάνωσης των Γεωργικών Αγορών (ΚΟΑ) που εφαρμόζονται σήμερα στον τομέα των οπωροκηπευτικών, του ελαιολάδου και της επιτραπέζιας ελιάς, της μελισσοκομίας και του αμπελοοινικού τομέα

2. Ο **μειωμένος προϋπολογισμός** καλείται να απαντήσει στις **νέες προκλήσεις**, που αντιμετωπίζει η Ευρώπη όπως είναι το μεταναστευτικό – προσφυγικό, η κλιματική αλλαγή, η δημογραφική πρόκληση, η υστέρηση σε έρευνα – τεχνολογία, η εσωτερική ασφάλεια και η άμυνα, η ανάδυση νέων οικονομικών δυνάμεων, η οικονομική στασιμότητα και η εκ νέου διεύρυνση των ανισοτήτων όχι μόνο μεταξύ Κρατών Μελών, αφού το φαινόμενο που παρατηρείται στην ΕΕ είναι η αύξηση των ενδοπεριφερειακών ανισοτήτων, η οικονομική και πληθυσμιακή μεγέθυνση των μητροπολιτικών περιφερειών και αστικών συγκεντρώσεων και η αποδυνάμωση των αγροτικών περιοχών. Επίσης, ειδικά για τη χώρα μας, ιδιαίτερη σημασία έχει η διάσταση της γεωργικής δραστηριότητας ως βασικής συνιστώσας για τη δημιουργία εισοδήματος και απασχόλησης σε σημαντικό αριθμό Ελληνικών Περιφερειών.

Για να γίνει κατανοητή η σημασία των αγροτικών περιοχών στην προσπάθεια ανάταξης της Ελληνικής οικονομίας είναι σκόπιμο να δούμε τον Ελληνικό χάρτη με βάση την ταξινόμηση των περιοχών της χώρας σε αστικές, ενδιάμεσες αγροτικές και κυρίαρχα αγροτικές περιοχές.

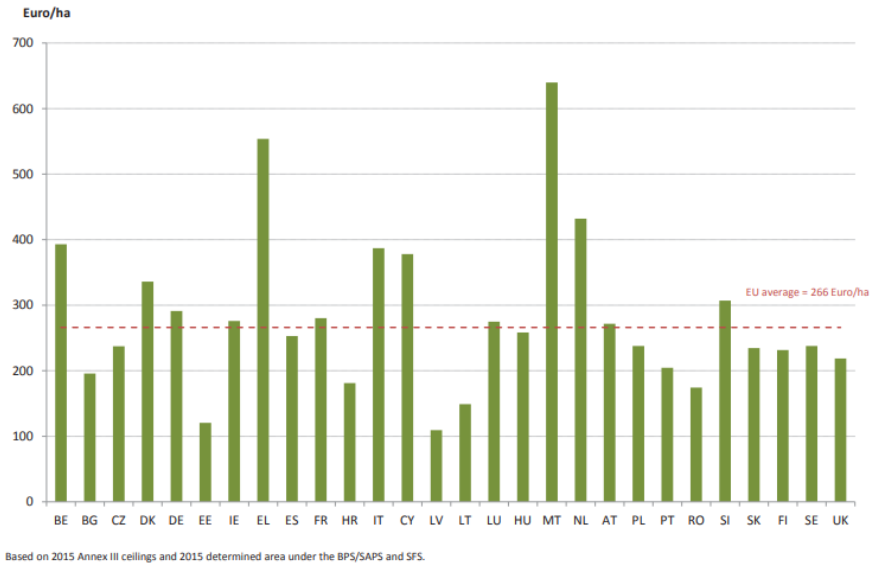

Εικόνα 1: Τυπολογία των αστικών και των αγροτικών περιοχών

Το Brexit αλλά και οι νέες προκλήσεις οδήγησαν στην πρόταση της Επιτροπής για μείωση των πόρων της ΚΑΠ συνολικά αλλά με μεγαλύτερη ένταση (-15%) στον Δεύτερο Πυλώνα, έναντι μείωσης περίπου 5% στον Πρώτο Πυλώνα. Η Ελλάδα ρητά διαφωνεί με την πρόταση αυτή και προσπαθεί σε συνεργασία με πολλά άλλα Κράτη Μέλη να επιτύχει την διατήρηση του Προϋπολογισμού στα τρέχοντα επίπεδα της ΕΕ-27 αν όχι την αύξησή του, για την αντιμετώπιση των πολλαπλών προκλήσεων του αγροτικού τομέα και των αγροτικών περιοχών.

Η διαφαινόμενη μείωση των πόρων της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής αποτελεί μια μεγάλη πρόκληση, που οδηγεί στην ανάγκη υποκατάστασης του εισοδήματος που προέρχεται από τις επιδοτήσεις, με την αύξηση των εσόδων από την πώληση των προϊόντων στην εγχώρια και στην παγκόσμια αγορά. Η σημαντική μείωση του ελλείμματος του «γεωργικού» εμπορικού ισοζυγίου (έφτασε στην μέγιστη τιμή του στα 2 Δις € το 2007) οφείλεται πρωτίστως στη μείωση των εισαγωγών, ως συνέπεια της μείωσης της κατανάλωσης και όχι λόγω της αύξησης των εξαγωγών. Η δυνατότητα αύξησης του γεωργικού εισοδήματος μπορεί να προέλθει είτε μέσω της μείωσης του κόστους είτε μέσω της αύξησης των εσόδων που μπορεί να προέλθει είτε μέσω της αύξησης του όγκου παραγωγής είτε μέσω της αύξησης της μοναδιαίας τιμής ως αποτέλεσμα της αύξησης της προστιθέμενης αξίας των γεωργικών προϊόντων.

3. Η ενδεχόμενη μείωση των πόρων της ΚΑΠ επηρεάζει όλα τα Κράτη Μέλη, η χώρα μας όμως επιπροσθέτως έχει να αντιμετωπίσει το ζήτημα της **εξωτερικής σύγκλισης** των άμεσων ενισχύσεων μεταξύ των Κρατών Μελών. Η Ελλάδα, όπως φαίνεται και στην εικόνα που ακολουθεί, λαμβάνει άμεσες ενισχύσεις ανά εκτάριο κατά πολύ υψηλότερες από τον μέσο κοινοτικό όρο.

Εικόνα 2: Άμεσες ενισχύσεις σε €/ha, μέση τιμή έτους 2015

Η πλήρης εξωτερική σύγκλιση θα οδηγούσε σε περαιτέρω σημαντική μείωση των άμεσων ενισχύσεων για τη χώρα. Για το λόγο αυτό η Ελλάδα έχει δηλώσει εξ αρχής την αντίθεσή της στην πλήρη εξωτερική σύγκλιση, όπως και άλλα Κράτη Μέλη (Κ-Μ).

Λαμβάνοντας υπόψη ότι ο προϋπολογισμός της Ε.Ε. συνολικά για την ΚΑΠ, συμπεριλαμβανομένων των άμεσων ενισχύσεων, μειώνεται προκειμένου να αντιμετωπιστούν και άλλες προτεραιότητες και προκλήσεις της Ε.Ε., θα πρέπει όλοι να συνειδητοποιήσουμε ότι η αξία των προϊόντων, σε τιμές της αγοράς, καθώς και τα δημόσια αγαθά που παράγει ο παραγωγός, θα πρέπει να αποτελέσουν σταδιακά τη βασική συνιστώσα του αγροτικού εισοδήματος.

4. Εκτός της εξωτερικής σύγκλισης, η πρόταση Κανονισμού για τα Στρατηγικά Σχέδια της ΚΑΠ προβλέπει τη συνέχιση της **εσωτερικής σύγκλισης των δικαιωμάτων** ενίσχυσης για τα Κράτη Μέλη, όπως η χώρα μας, που εφαρμόζουν το καθεστώς βασικής ενίσχυσης στη βάση δικαιωμάτων ενίσχυσης. Πολύς λόγος γίνεται για τη σκοπιμότητα διατήρησης των δικαιωμάτων ενίσχυσης και στην επόμενη περίοδο. Η επιλογή του μοντέλου καταβολής της βασικής ενίσχυσης βάσει δικαιωμάτων ενίσχυσης και η σταδιακή σύγκλιση της αξίας τους ή η διατήρηση των δικαιωμάτων ενίσχυσης αλλά με ίση αξία όλων (flat rate) σε εθνικό ή περιφερειακό επίπεδο ή η άμεση κατάργηση των δικαιωμάτων ενίσχυσης και η εφαρμογή ενιαίας τιμής ανά εκτάριο σε εθνικό ή περιφερειακό επίπεδο από το 2020 αποτελεί ένα κύριο ερώτημα προς τους κοινωνικούς και οικονομικούς εταίρους, που θα πρέπει να απαντηθεί λαμβάνοντας υπόψη τις επιπτώσεις περιφερειακά, κλαδικά αλλά και σε επίπεδο

μεγέθους εκμεταλλεύσεων. Το υφιστάμενο μοντέλο συμβάλλει σαφώς στην ενίσχυση των μικρών σε φυσικό και οικονομικό μέγεθος εκμεταλλεύσεων, ενώ σχετικές στατιστικές αναλύσεις δείχνουν ότι η Ελλάδα παρουσιάζει μικρότερη ανισοκατανομή στην πληρωμή των άμεσων ενισχύσεων προς τους παραγωγούς σε σχέση με το μέσο όρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

5. Οι διαφορές της νέας πρότασης κανονισμού με τον υφιστάμενο κανονισμό είναι πολλές και υπάρχουν αρκετά σημεία για τα οποία πολλά Κράτη Μέλη, ανάμεσα τους και η Ελλάδα, έχουν εκφράσει τη διαφωνία τους, όπως για παράδειγμα την **ενισχυμένη αιρεσιμότητα** (δηλ. η γνωστή «γραμμή βάσης», που πλέον θα περιλαμβάνει την πολλαπλή συμμόρφωση, το πρασίνισμα και ορισμένες νέες υποχρεώσεις) και το **νέο μοντέλο λειτουργίας της ΚΑΠ**, στη βάση υποχρεωτικής ετήσιας στοχοθέτησης. Για τα δύο αυτά θέματα διαφαίνεται ότι οι υποχρεώσεις της αιρεσιμότητας θα μειωθούν ενώ η στοχοθέτηση θα γίνει διετής.

6. Σημαντική πρόκληση της πρότασης κανονισμού αποτελεί η υποβολή Στρατηγικού Σχεδίου από κάθε Κράτος Μέλος και ο από **κοινού Προγραμματισμός του Πρώτου και Δεύτερου Πυλώνα**. Η υιοθέτηση του μοντέλου παρακολούθησης αλλά και αξιολόγησης του Πρώτου Πυλώνα, με βάση τα ισχύοντα στον Δεύτερο Πυλώνα αποτελεί μια ιδιαίτερα χρονοβόρα και σύνθετη διαδικασία. Από την άλλη πλευρά, μπορεί να επιτευχθεί ο ολοκληρωμένος σχεδιασμός της Αγροτικής Πολιτικής με βάση την πρόταση του Κανονισμού και το βασικότερο, με βάση τη γενικότερη φιλοσοφία της νέας ΚΑΠ.

Στο **Στρατηγικό Σχέδιο ΚΑΠ** θα περιγράφονται, μεταξύ άλλων, οι διάφορες παρεμβάσεις όπως:

Παρεμβάσεις Άμεσων Ενισχύσεων:

I. Οι αποσυνδεδεμένες εισοδηματικές ενισχύσεις, δηλαδή η βασική εισοδηματική ενίσχυση, η αναδιανεμητική ενίσχυση από τις μεγαλύτερες προς τις μικρότερες και τις μεσαίου μεγέθους εκμεταλλεύσεις, η συμπληρωματική ενίσχυση για τους νέους γεωργούς και η ενίσχυση για τους μικρο-καλλιεργητές.

II. Τα σχήματα για το περιβάλλον και το κλίμα (οικολογικά σχήματα), ένας νέος τύπος αποσυνδεδεμένων ενισχύσεων, η συμμετοχή στα οποία είναι εθελοντική για τους γεωργούς αλλά υποχρεωτικά περιλαμβάνονται στο Στρατηγικό Σχέδιο. Οι δεσμεύσεις στο πλαίσιο των οικολογικών σχημάτων θα πρέπει να υπερβαίνουν τους κανόνες της

αιρεσιμότητας και άλλες ελάχιστες υποχρεώσεις αλλά και να είναι διαφορετικές από τις περιβαλλοντικές/κλιματικές παρεμβάσεις του Δεύτερου Πυλώνα. Η πρόταση κανονισμού δεν προβλέπει συγκεκριμένο ποσοστό του φακέλου των άμεσων ενισχύσεων για τα οικολογικά σχήματα, όπως ισχύει στην τρέχουσα ΚΑΠ με το ποσοστό του 30% για το «πρασίνισμα». Κατά συνέπεια, ένα ερώτημα που τίθεται αφορά στο ποια θα είναι τα περιβαλλοντικά/κλιματικά μέτρα που θα ενταχθούν στα οικολογικά σχήματα και πως θα διαφοροποιούνται από τις αγρο-περιβαλλοντικές και κλιματικές παρεμβάσεις του Δεύτερου Πυλώνα. Μία σκέψη είναι ότι οι παρεμβάσεις αυτές θα πρέπει να είναι χωρικά και περιβαλλοντικά στοχευμένες και να απευθύνονται σε «σύνολα γεωργών» που δημιουργούν μια κρίσιμη μάζα ώστε να καθίσταται ευκρινές το όφελος για το περιβάλλον /κλίμα.

Θα πρέπει επίσης να ληφθεί υπόψη αφενός η κατ' ελάχιστον ποσόστωση του 30% των πόρων του Δεύτερου Πυλώνα, που θα δίνεται για αγρο-περιβαλλοντικές και κλιματικές παρεμβάσεις και αφετέρου η υποχρέωση τήρησης του συνόλου των κανόνων της αιρεσιμότητας για τη λήψη των ενισχύσεων. Με απλά λόγια, όσοι αποφασίσουν να ενταχθούν στα οικολογικά σχήματα ή στα «αγρο-περιβαλλοντικά και κλιματικά μέτρα του Δεύτερου Πυλώνα», για να λάβουν τις ενισχύσεις, θα πρέπει να τηρήσουν υψηλότερες περιβαλλοντικές υποχρεώσεις – δεσμεύσεις, σε σχέση με τις περιβαλλοντικές και κλιματικές υποχρεώσεις της αιρεσιμότητας, που θα τηρούν οι δικαιούχοι των άλλων ενισχύσεων .

III. Συνδεδεμένες ενισχύσεις, για τις οποίες προβλέπεται μέγιστο ποσοστό των άμεσων ενισχύσεων (10% + 2% για πρωτεϊνούχες καλλιέργειες). Οι συνδεδεμένες ενισχύσεις μπορούν να χορηγούνται σε τομείς και παραγωγές για να αντιμετωπίσουν τις δυσκολίες που βιώνουν βελτιώνοντας την ανταγωνιστικότητα, τη βιωσιμότητα ή την ποιότητά τους. Συνεπώς, είναι αναγκαία η κατάλληλη τεκμηρίωση για τους τομείς που θα υποστηριχθούν στη νέα ΚΑΠ για να μη θεωρηθεί ότι στοχεύουν στην αύξηση της παραγωγής και συμβάλλουν, κατ' επέκταση, στη στρέβλωση της αγοράς. Σήμερα, συνδεδεμένη ενίσχυση παρέχεται στη χώρα μας σε 18 προϊόντα αλλά δεν έχει αποτιμηθεί η συμβολή της στην επίλυση των προβλημάτων ανταγωνιστικότητας ή το αντίστοιχο περιβαλλοντικό ή κοινωνικό όφελος του ενισχυόμενου προϊόντος.

Στον αντίποδα, στο πλαίσιο των συζητήσεων του Συμβουλίου Υπουργών Γεωργίας & Αλιείας υπάρχουν και αιτήματα Κρατών Μελών για να αυξηθεί το ποσοστό των

συνδεδεμένων ενισχύσεων στο 25% των άμεσων ενισχύσεων, όπως επίσης και προτάσεις για την πλήρη κατάργησή τους.

IV. Η ειδική ενίσχυση στο βαμβάκι, η οποία καταβάλλεται σε πραγματικούς γεωργούς, που παράγουν βαμβάκι, ανά επιλέξιμο[2] εκτάριο έκτασης

Τομεακές παρεμβάσεις:

Όσον αφορά στις **τομεακές παρεμβάσεις** (σημερινά επιχειρησιακά προγράμματα στο πλαίσιο της Κ.Ο.Α.), το περιεχόμενο τους, τα μέτρα που αυτά θα περιλαμβάνουν, καθώς και ο τρόπος χρηματοδότησης τους είναι άρρηκτα συνδεδεμένα με τη βούληση των παραγωγών να δημιουργήσουν συλλογικά συνεργατικά σχήματα. Σύμφωνα με την πρόταση της Ε. Επιτροπής, οι πόροι που θα διατεθούν για τις τομεακές παρεμβάσεις σε επίπεδο ΕΕ, είναι:

- Οπωροκηπευτικά: Μέγιστο ποσοστό 4,5% του ύψους της αξίας παραγωγής που εμπορεύονται οι Οργανώσεις /Ενώσεις οργανώσεων παραγωγών,
- Μελισσοκομία (43,1Μ€),
- Αμπελο-οινικός τομέας (161,2 Μ€),
- Ελαιόλαδο και επιτραπέζια ελιά(74,6Μ€): Επιλογή του ΚΜ η μη εφαρμογή αυτής της παρέμβασης και η μεταφορά των πόρων στο φάκελο των ν άμεσων ενισχύσεων τους.

Επιπλέον, τα Κράτη Μέλη θα μπορούν να δεσμεύσουν ποσοστό έως 3% των άμεσων ενισχύσεών τους για τομεακές παρεμβάσεις σε «άλλους τομείς».

Παρεμβάσεις Αγροτικής Ανάπτυξης:

Τα υφιστάμενα μέτρα και δράσεις του ΠΑΑ 2014-2020 συνεχίζουν να υφίστανται και στην επόμενη προγραμματική περίοδο και ομαδοποιούνται στις ακόλουθες κατηγορίες παρεμβάσεων:

I. Περιβαλλοντικές, κλιματικές και άλλες δεσμεύσεις[3] (η κατηγορία αυτή αντιστοιχεί στα ακόλουθα μέτρα/δράσεις ΠΑΑ 2014-202: Μ10 «Γεωργο-περιβαλλοντικά και κλιματικά μέτρα», Μ11 «Βιολογική Γεωργία», Μ14 «Καλή διαβίωση των ζώων», Μ08

[2] Επιλέξιμη έκταση είναι μόνο εκείνη που βρίσκεται σε γεωργική έκταση εγκεκριμένη από το κράτος μέλος για βαμβακοπαραγωγή, που έχει σπαρεί με ποικιλίες εγκεκριμένες από το κράτος μέλος και στην οποία η συγκομιδή πραγματοποιείται πραγματικά υπό κανονικές συνθήκες ανάπτυξης των φυτών.

[3] Οι παρεμβάσεις αυτού του τύπου μπορεί να περιλαμβάνουν: ενισχύσεις για δεσμεύσεις διαχείρισης που συμβάλλουν στην άμβλυνση και προσαρμογή της κλιματικής αλλαγής και στην προστασία και βελτίωση του περιβάλλοντος, συμπεριλαμβανομένης της ποιότητας και της ποσότητας των υδάτων, της ποιότητας του αέρα, του εδάφους, και οικοσυστημικών υπηρεσιών, συμπεριλαμβανομένων των εθελοντικών δεσμεύσεων στο Natura 2000 και της στήριξης της γενετικής ποικιλότητας, καθώς επίσης και πριμοδότηση της βιολογικής γεωργίας για τη διατήρηση και τη δημιουργία νέων βιολογικών εκτάσεων· ενισχύσεις για άλλους τύπους παρεμβάσεων που υποστηρίζουν συστήματα παραγωγής φιλικών προς το περιβάλλον, όπως η αγρο-οικολογία, η γεωργία διατήρησης και η ολοκληρωμένη παραγωγή·

«Επενδύσεις στην ανάπτυξη δασικών περιοχών και στη βελτίωση της βιωσιμότητας των δασών».

II. Φυσικοί ή άλλοι περιορισμοί ανά περιοχή (η κατηγορία αυτή αντιστοιχεί στο Μ13 «Ενισχύσεις σε περιοχές που χαρακτηρίζονται από φυσικά ή άλλα ειδικά μειονεκτήματα» του ΠΑΑ 2014-2020).

III. Μειονεκτήματα ανά περιοχή που προκύπτουν από συγκεκριμένες υποχρεωτικές απαιτήσεις (η κατηγορία αυτή αντιστοιχεί στο Μ12 «Ενισχύσεις στο πλαίσιο της οδηγίας για τις περιοχές Natura 2000 και της οδηγίας πλαισίου για τα ύδατα» του ΠΑΑ 2014-2020).

IV. Επενδύσεις[4] (η κατηγορία αυτή αντιστοιχεί στα ακόλουθα μέτρα/δράσεις ΠΑΑ 2014-202: Μ04 «Επενδύσεις σε υλικά ή άυλα στοιχεία του ενεργητικού», Μ07 «Βασικές υπηρεσίες και ανάπλαση χωριών σε αγροτικές περιοχές», Μ8.6 «Επενδύσεις στην ανάπτυξη δασικών περιοχών και στη βελτίωση της βιωσιμότητας των δασών», Μ05 «Αποκατάσταση του δυναμικού γεωργικής παραγωγής που έχει πληγεί από φυσικές καταστροφές και καταστροφικά συμβάντα, και ανάληψη κατάλληλων προληπτικών δράσεων»).

V. Εγκατάσταση νέων γεωργών και σύσταση αγροτικών επιχειρήσεων (η κατηγορία αυτή αντιστοιχεί στο Μ06 «Ανάπτυξη γεωργικών εκμεταλλεύσεων και επιχειρήσεων» του ΠΑΑ 2014-2020).

VI. Εργαλεία διαχείρισης κινδύνων[5]

VII. Συνεργασία[6] (η κατηγορία αυτή αντιστοιχεί στα ακόλουθα μέτρα/δράσεις ΠΑΑ 2014-202: Μ03 «Συστήματα ποιότητας γεωργικών προϊόντων και τροφίμων», Μ09 «Σύσταση ομάδων και οργανώσεων παραγωγών», Μ16 «Συνεργασία», Μ19 «Στήριξη για τοπική ανάπτυξη μέσω του LEADER»).

δασοπεριβαλλοντικές και κλιματικές υπηρεσίες και διατήρηση των δασών· πριμοδότηση για τα δάση και τη θέσπιση γεωργοδασοκομικών συστημάτων· ορθή μεταχείριση των ζώων· διατήρηση, βιώσιμη χρήση και ανάπτυξη των γενετικών πόρων.

[4] Οι παρεμβάσεις των επενδύσεων περιλαμβάνουν τόσο παραγωγικές, όσο και μη παραγωγικές επενδύσεις, που μπορεί να αφορούν μεταξύ άλλων υποδομές που σχετίζονται με την ανάπτυξη, τον εκσυγχρονισμό ή την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή της γεωργίας και της δασοκομίας, συμπεριλαμβανομένης της πρόσβασης σε γεωργικές και δασικές εκτάσεις, του αναδασμού και βελτίωσης της γης, των γεωργοδασικών πρακτικών και της παροχής και εξοικονόμησης ενέργειας και νερού.

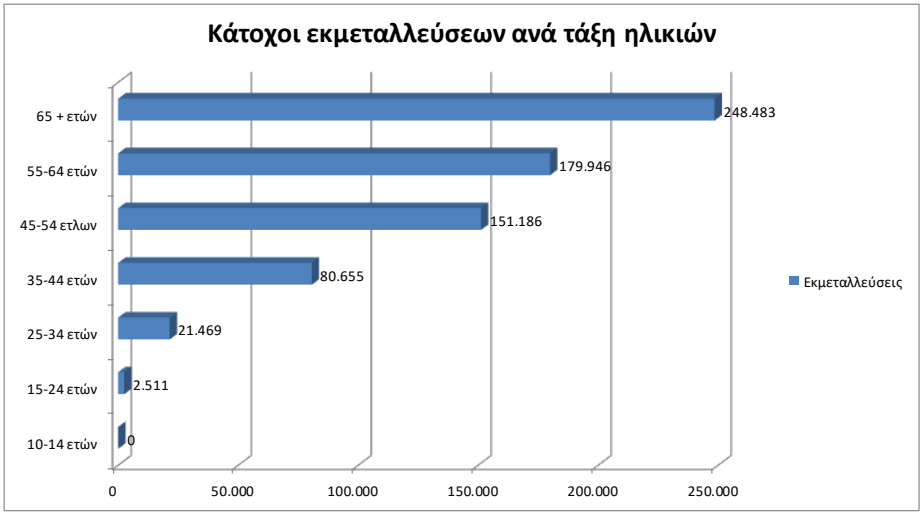
[5] Αφορά σε επιδότηση ασφαλίστρων και δημιουργία Ταμείων Αλληλοβοήθειας με στόχο τη στήριξη των πραγματικών γεωργών να διαχειρίζονται τους κινδύνους εισοδήματος που συνδέονται με την παραγωγή και τη γεωργική τους δραστηριότητα και δεν εμπίπτουν στον έλεγχό τους.

[6] Σε αυτή την κατηγορία παρεμβάσεων μπορεί να περιλαμβάνονται όλες οι πτυχές συνεργασίας, όπως θέσπιση συστημάτων ποιότητας, συλλογική δράση στον τομέα του περιβάλλοντος και του κλίματος, προώθηση βραχειών αλυσίδων εφοδιασμού και τοπικών αγορών, πιλοτικά σχέδια, έργα επιχειρησιακών ομάδων στο πλαίσιο της ΕΣΚ για τοπικά αναπτυξιακά προγράμματα για την παραγωγικότητα και τη βιωσιμότητα της γεωργίας, έξυπνα χωριά, γεωργικές συνεργασίες, σχέδια διαχείρισης δασών, δίκτυα και συμπράξεις, κοινωνική γεωργία, δράσεις στο πλαίσιο του προγράμματος LEADER, και σύσταση ομάδων και οργανώσεων παραγωγών, καθώς και άλλες μορφές συνεργασίας οι οποίες κρίνονται απαραίτητες για την επίτευξη των ειδικών στόχων της ΚΑΠ.

VIII. Ανταλλαγή γνώσεων και πληροφοριών (η κατηγορία αυτή αντιστοιχεί στα ακόλουθα μέτρα/δράσεις ΠΑΑ 2014-202: Μ01 «Δράσεις μετάδοσης γνώσεων και ενημέρωσης», Μ02 «Συμβουλευτικές υπηρεσίες, υπηρεσίες διαχείρισης γεωργικής εκμετάλλευσης και υπηρεσίες αντικατάστασης στην εκμετάλλευση»).

7. Πολύ σημαντικό ζήτημα που θέτει η πρόταση του νέου κανονισμού, όπως προαναφέρθηκε, είναι αυτό που αφορά στο **νέο μοντέλο λειτουργίας της ΚΑΠ** (new delivery model), το οποίο απομακρύνεται πλέον από τη λογική της συμμόρφωσης, υιοθετώντας τη φιλοσοφία των επιδόσεων. Ένα νέο μοντέλο που συνδέει την υλοποίηση και παρακολούθηση της ΚΑΠ, σε ετήσια και μακροπρόθεσμη βάση, με συγκεκριμένους και εκ των προτέρων καθορισμένους στόχους. Ένα μοντέλο που συνδέει την απορρόφηση των πόρων με το βαθμό επίτευξης των τιμών των δεικτών αποτελεσμάτων.

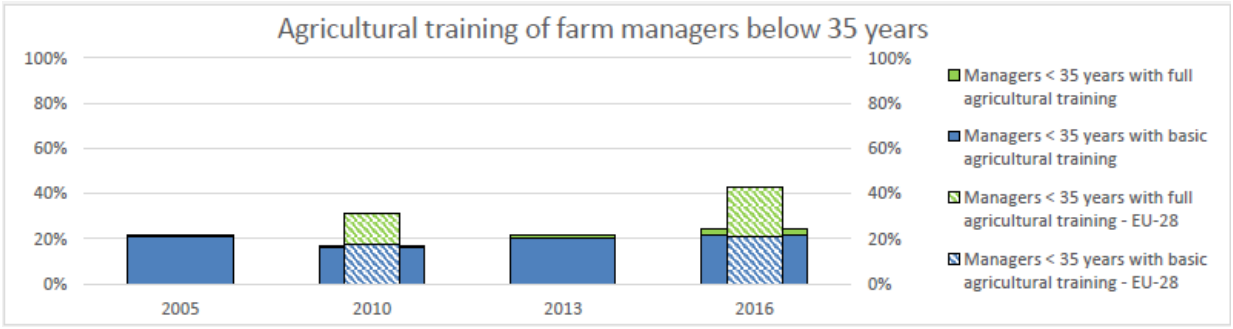
8. Προτεραιότητα της πρότασης του κανονισμού αποτελεί η αυξημένη εστίαση, σε σχέση με το παρελθόν, στο ζήτημα της **δημογραφικής ανανέωσης**. Συγκεκριμένα, προβλέπεται ότι τα Κράτη Μέλη θα διαθέσουν ποσό που είναι ίσο τουλάχιστον με το 2% των άμεσων ενισχύσεών τους για τον ειδικό στόχο της ΚΑΠ σχετικά με την προσέλκυση νέων γεωργών (έως 40 ετών) και τη διευκόλυνση ανάπτυξης επιχειρηματικών δραστηριοτήτων σε αγροτικές περιοχές. Η πυραμίδα ηλικιών των απασχολούμενων στην Γεωργία στη χώρα μας είναι η ακόλουθη:

Εικόνα 3: Πυραμίδα ηλικιών των απασχολούμενων στην Γεωργία στη χώρα μας

9. Οριζόντια προτεραιότητα επίσης αποτελεί η **σύζευξη της εκπαίδευσης**, της **διάχυσης γνώσης μέσω συμβουλών** και της **προώθησης της καινοτομίας**. Η ανάπτυξη συνεργασιών μεταξύ παραγωγών, μεταποιητών και της ερευνητικής

κοινότητας αποτελεί προϋπόθεση για την υιοθέτηση καινοτομιών στην παραγωγή. Η βελτίωση της σχέσης κόστους εισροών (νερό, λιπάσματα, ενέργεια κ.λπ.) /εκροών (αξία παραγόμενων προϊόντων) αποτελεί κοινό στόχο για τη βελτίωση του γεωργικού εισοδήματος αλλά και τη μείωση του περιβαλλοντικού και κλιματικού αποτυπώματος της γεωργίας. Η διάδοση της εφαρμογής της «γεωργίας ακριβείας» αποτελεί ένα από τα μέσα για την εξυπηρέτηση του στόχου αυτού. Υποχρέωση της χώρας μας είναι η δημιουργία ενός ενιαίου πλέγματος προσφοράς υπηρεσιών κατάρτισης - συμβουλών - μεταφοράς τεχνογνωσίας μέσω της δημιουργίας του «Agriculture Knowledge Innovation System (AKIS)». Η Ελλάδα υστερεί σημαντικά σε σχέση με το μέσο όρο της ΕΕ σε αριθμό «γεωργών» με βασική ή πλήρη γεωργική εκπαίδευση. Μόλις το 6,8% των αρχηγών των γεωργικών εκμεταλλεύσεων έχει βασική ή πλήρη γεωργική εκπαίδευση, ενώ στην ΕΕ -28 το αντίστοιχο ποσοστό είναι 31,6%. Το επίπεδο εκπαίδευσης είναι συνάρτηση της ηλικίας των αρχηγών των γεωργικών εκμεταλλεύσεων. Στην Ελλάδα το ποσοστό των αρχηγών των γεωργικών εκμεταλλεύσεων ηλικίας 35 ετών και κάτω με βασική ή πλήρη γεωργική εκπαίδευση είναι 24,2% ενώ στην ΕΕ -28 το αντίστοιχο ποσοστό είναι 43%, όπως φαίνεται και στην εικόνα που ακολουθεί:

Πηγή: DG-Agri – Eurostat

Εικόνα 4: Γεωργική Εκπαίδευση νέων κάτω των 35 ετών της Ελλάδας σε σύγκριση με την ΕΕ-28

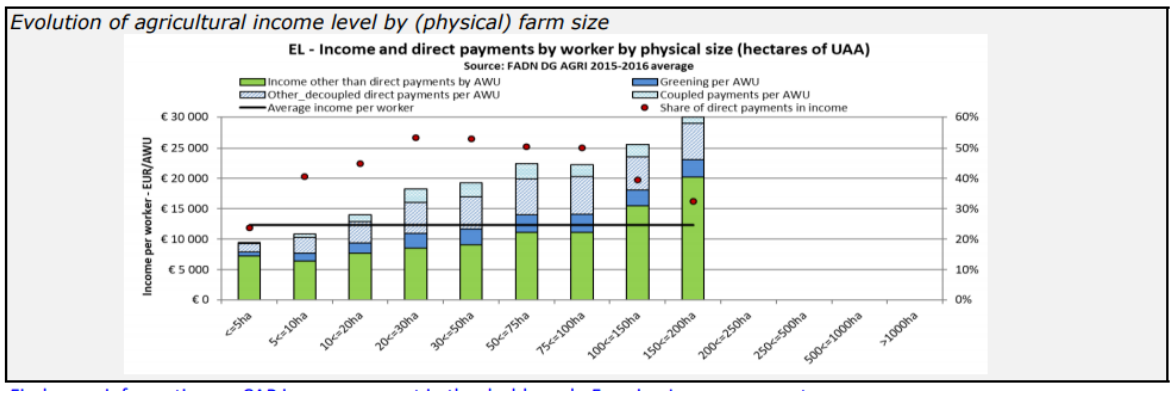
10. Οι **οικονομικές επιδόσεις της ελληνικής γεωργίας** υστερούν και το πλέον ανησυχητικό είναι ότι η απόκλιση διευρύνεται. Η μέση γεωργική εκμετάλλευση στην Ελλάδα έχει έκταση 6,65 εκτάρια, ενώ στην ΕΕ – 28 16,56 εκτάρια (Eurostat). Η τυπική απόδοση (δηλαδή η Τυπική Αξία Παραγωγής ή κύκλος εργασιών) της μέσης γεωργικής εκμετάλλευσης στην χώρα μας είναι 11.059 €, ενώ στην ΕΕ -28 34.785€. Σε όρους απασχόλησης κατά μέσο όρο αντιστοιχούν 1,7 άτομα ανά γεωργική εκμετάλλευση (εν δυνάμει διατιθέμενη εργασία), όταν σε επίπεδο ΕΕ είναι 1,95

άτομα, αλλά η χρησιμοποιούμενη ανθρώπινη εργασία στην Ελλάδα ανέρχεται σε 0,65 ΜΑΕ/γεωργική εκμετάλλευση όταν στην ΕΕ 0,85 ΜΑΕ[7]/γεωργική εκμετάλλευση .

11. Η πολύ μεγάλη **πτώση των εισοδημάτων**, που επέφερε η δεκαετής οικονομική κρίση αντανακλάται στη σημαντική σύγκλιση των «αμοιβών» των γεωργών», σε σχέση με τους απασχολούμενους στους λοιπούς τομείς της οικονομίας. Το 2012 η μέση «αμοιβή» των γεωργών, όπως μετράται με τον δείκτη του αγροτικού επιχειρηματικού εισοδήματος, που είναι το Γεωργικό Οικογενειακό Εισόδημα, ανερχόταν σε 9.597€/ΜΑΕ και αντιστοιχούσε στο 64,4% των αμοιβών στους λοιπούς κλάδους της οικονομίας. Το 2017 ανέρχεται σε 13.753€/ΜΑΕ και αντιστοιχεί στο 93,4% των αμοιβών στους λοιπούς κλάδους της οικονομίας γεγονός που δεν είναι αποτέλεσμα της ενίσχυσης της γεωργίας στην ελληνική οικονομία αλλά της συρρίκνωσης των άλλων τομέων παραγωγής. Σε επίπεδο ΕΕ τα αντίστοιχα μεγέθη είναι 14.277€/ΜΑΕ και 48,33% αντίστοιχα.

12. Όπως φαίνεται στην ακόλουθη εικόνα, δεσπόζουσα θέση στο εθνικό αγροτικό εισόδημα έχουν οι **άμεσες ενισχύσεις** του Πρώτου Πυλώνα της ΚΑΠ, γεγονός που καθιστά το εισόδημα του έλληνα αγρότη ιδιαίτερα ευάλωτο στις αλλαγές των άμεσων ενισχύσεων.

Source: DG AGRI - FADN

Εικόνα 5: Εξέλιξη του γεωργικού εισοδήματος κατά (φυσικό) μέγεθος αγροκτήματος

13. Σε όρους **τεχνολογικού εκσυγχρονισμού** η ελληνική γεωργία υστερεί ως απόρροια του χαμηλού ύψους των επενδύσεων. Οι επενδύσεις παγίου κεφαλαίου στην Ελλάδα αντιστοιχούν το 2017, στο 22,7% της Ακαθάριστης Προστιθέμενης Αξίας της Γεωργίας όταν το αντίστοιχο ποσοστό στην ΕΕ είναι 31,4%. Από την μεταβολή των τιμών του δείκτη της συνολικής παραγωγικότητας (total factor productivity) των συντελεστών

[7] Η Μονάδα Ανθρώπινης Εργασίας (ΜΑΕ) είναι 1750 ώρες ετησίως

παραγωγής στη γεωργία προκύπτει η στασιμότητα των επιδόσεων της ελληνικής γεωργίας. Με τιμή βάσης το 100 το έτος 2005, ο δείκτης στην Ελλάδα την περίοδο 2015-2017 καταγράφει τιμή 100,9 ενώ την ίδια περίοδο στην ΕΕ 109,5 αναδεικνύοντας και την «προβληματική» στόχευση των ούτως ή άλλως περιορισμένων επενδύσεων.

14. Σε αντίθεση με τις χαμηλές οικονομικές επιδόσεις της ελληνικής γεωργίας και το διευρυνόμενο έλλειμμα ανταγωνιστικότητας, οι **περιβαλλοντικές της επιδόσεις** είναι ιδιαιτέρα ικανοποιητικές. Η ποιότητα των υπόγειων υδάτων βελτιώνεται, έστω και με βραδείς ρυθμούς, η βιοποικιλότητα διατηρείται σε πολύ καλά επίπεδα και το πρόβλημα της διάβρωσης είναι περιορισμένο. Επιδείνωση παρουσιάζει μόνο η ποσοτική διαχείριση των υδάτων, αφού η Ελλάδα παρουσιάζει πολύ υψηλό ποσοστό χρήσης νερού για αρδευτικούς σκοπούς, η πλειονότητα του οποίου προέρχεται από υπόγειους υδροφορείς, με άμεσο περιβαλλοντικό αλλά και οικονομικό κόστος. Η ορθολογικότερη χρήση του νερού, η εξοικονόμηση αλλά και η βέλτιστη αποδοτικότητα αποτελούν προκλήσεις που όχι μόνο παραμένουν αλλά εντείνονται λόγω της κλιματικής αλλαγής.

15. Οι **εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου** και η **ενεργειακή κατανάλωση** βαίνουν μειούμενες και είναι σημαντικά χαμηλότερες από το μέσο όρο της ΕΕ. Πολύ μεγάλη πρόοδος παρατηρείται στην εφαρμογή της βιολογικής γεωργίας που εφαρμόζεται στο 8% της χρησιμοποιούμενης γεωργικής γης όταν το αντίστοιχο ποσοστό στην ΕΕ ανέρχεται στο 7%. Η πολύ μεγάλη αύξηση οφείλεται στις εκτάσεις που εντάσσονται στο Μέτρο της βιολογικής κτηνοτροφίας του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης 2014-2020. Η αύξηση όμως των εκτάσεων δεν συνοδεύεται με αντίστοιχη αύξηση της παραγωγής βιολογικών ζωικών προϊόντων, ενώ ελαφρά αυξημένη εμφανίζεται η προσφορά βιολογικών προϊόντων φυτικής παραγωγής.

16. Σημαντική απόκλιση σε σχέση με την Ε.Ε παρουσιάζει η παρουσία των **συλλογικών οργανώσεων παραγωγών** στη παραγωγή και εμπορία γεωργικών προϊόντων. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί ο κλάδος των γαλακτοκομικών προϊόντων, που σε επίπεδο Ε.Ε, το 65% του όγκου παραγωγής γάλακτος διακινείται μέσω των συλλογικών οργανώσεων των παραγωγών. Εκτιμάται ότι μέσω συλλογικών οργανώσεων διακινείται στην Ελλάδα μόλις το 22% της αξίας της γεωργικής παραγωγής, όταν το αντίστοιχο ποσοστό στην Ε.Ε (με πολύ μεγάλες όμως αποκλίσεις μεταξύ των Κρατών Μελών) πλησιάζει το 50%. Αντίθετα η Ελλάδα κατέχει ένα από τα

υψηλότερα ποσοστά άμεσης διάθεσης των γεωργικών προϊόντων από τον παραγωγό στον καταναλωτή (25%) μέσω των λαϊκών αγορών.

17. Η αντιμετώπιση των προκλήσεων και η **ενίσχυση της θέσης του γεωργού στην αλυσίδα αξίας** μπορεί να επιτευχθεί με την αύξηση του βαθμού συνεργασίας μεταξύ των παραγωγών σε συλλογικές οργανώσεις (συνεταιρισμοί, ομάδες παραγωγών), την αύξηση του βαθμού τυποποίησης – μεταποίησης των παραγόμενων προϊόντων, την γρήγορη ανταπόκριση τους στις μεταβαλλόμενες απαιτήσεις των καταναλωτών καθιστώντας τα διακριτά μέσω της υιοθέτησης και εφαρμογής των «σημάτων ποιότητας» (προϊόντα ονομασίας προέλευσης, προϊόντα γεωγραφικής ένδειξης, προϊόντα ιδιοτυπίας στην παραγωγή, βιολογικά προϊόντα, υγιεινότερα τρόφιμα).

18. Η **ισχυροποίηση της διαπραγματευτικής θέσης του γεωργού** σε σχέση με την βιομηχανία τροφίμων αλλά και τα δίκτυα διανομής αποτελεί στόχο της ΚΑΠ μέσω παρεμβάσεων τόσο του Πρώτου Πυλώνα (Κοινές Οργανώσεις Αγοράς), όσο και του Δεύτερου Πυλώνα (κίνητρα για την σύσταση ομάδων παραγωγών, δράσεις προώθησης προβολής για τα προϊόντα ποιότητας, παροχή ενισχύσεων για την απόκτηση σημάτων ποιότητας) αλλά και την προώθηση νομοθετικών ρυθμίσεων για την προστασία του παραγωγού από καταχρηστικές συμπεριφορές[8].

Στη βάση των παραπάνω περιγραφόμενων δεδομένων, προκλήσεων και αλλαγών καλούμαστε να σχεδιάσουμε τις νέες πολιτικές της χώρας μας για τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας του πρωτογενή μας τομέα και του αγροδιατροφικού μας συστήματος, το περιβάλλον και την κοινωνική συνοχή των αγροτικών μας περιοχών. Για την υποβοήθηση της διαδικασίας διαβούλευσης μέσω και των ενημερωτικών εκδηλώσεων που διοργανώνουμε, έχει συνταχθεί και ένα αναλυτικό ερωτηματολόγιο, το οποίο ακολουθεί και είναι στη διάθεσή σας προς συμπλήρωση.

[8] ΟΔΗΓΙΑ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΙΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ σχετικά με τις αθέμιτες εμπορικές πρακτικές στις σχέσεις μεταξύ επιχειρήσεων στην αλυσίδα εφοδιασμού τροφίμων

<u>ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ</u>

1. *Η συζήτηση - διαβούλευση για τον Προϋπολογισμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Πολυετές Δημοσιονομικό πλαίσιο 2021-2027) είναι σε εξέλιξη. Η έξοδος της Μεγάλης Βρετανίας που συνεισέφερε σημαντικούς πόρους, η απροθυμία πολλών Κρατών Μελών να αυξήσουν την συνδρομή τους στον Κοινοτικό Προϋπολογισμό αλλά και η ανάδειξη νέων προκλήσεων που αντιμετωπίζει η Ε.Ε, όπως το μεταναστευτικό, και η διαχείριση των συνόρων, η εσωτερική ασφάλεια και άμυνα, η κλιματική αλλαγή, κ.λπ., οδήγησε την Επιτροπή να προτείνει τη μείωση του Προϋπολογισμού της ΚΑΠ για την περίοδο 2021-2027.*

   Πιστεύετε ότι η πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για μείωση του προϋπολογισμού της ΚΑΠ για την περίοδο 2021-2027, μπορεί να εξασφαλίσει την επίτευξη των στόχων της ΚΑΠ (εισοδηματική στήριξη, προσφορά ποιοτικών, ασφαλών και προσιτών τροφίμων, βιώσιμος και ανταγωνιστικός γεωργικός τομέας, ανάπτυξη γεωργικών περιοχών) αλλά και των αυξημένων φιλοδοξιών της ΕΕ για το περιβάλλον και το κλίμα;

   Ναι ☐

   Όχι ☐

   Ποια θεωρείτε ότι είναι η μεγαλύτερη πρόκληση που αντιμετωπίζει η ελληνική γεωργία για την περίοδο μετά το 2020; *(Μια επιλογή)*

   Α) Η εξασφάλιση ενός δίκαιου και βιώσιμου γεωργικού εισοδήματος ☐

   Β) Η ανταπόκριση στις απαιτήσεις των καταναλωτών για ☐

ασφαλή, υγιή και ποιοτικά τρόφιμα, σε προσιτές τιμές ☐

Γ) Η δυσκολία προσαρμογής της Ελληνικής Γεωργίας στις νέες τεχνολογικές εξελίξεις ☐

Δ) Ο αυξανόμενος διεθνής ανταγωνισμός ☐

Με βάση την προηγούμενη επιλογή σας, εξειδικεύστε που κατά τη γνώμη σας οφείλεται η δημιουργία αυτών των προκλήσεων;

Α) Η εξασφάλιση ενός δίκαιου και βιώσιμου γεωργικού εισοδήματος. Η δυσκολία επίτευξης αυτού του στόχου θεωρείτε ότι οφείλεται: *(Σημειώστε τις 2 κυριότερες αιτίες)*

Στη χαμηλή παραγωγικότητα, που οδηγεί σε χαμηλή ανταγωνιστικότητα ☐

Στις υψηλές τιμές των εισροών και στις σχετικά χαμηλές τιμές πώλησης των γεωργικών προϊόντων, που οδηγούν σε αύξηση του κόστους παραγωγής αυτών ☐

Στις δυσκολίες πρόσβασης σε χρηματοδότηση ☐

Στο φορολογικό σύστημα και στις ασφαλιστικές εισφορές (ΕΦΚΑ) ☐

Στο μη επαρκές σύστημα ασφάλισης της παραγωγής ☐

Στην έλλειψη συλλογικής οργάνωσης των παραγωγών ☐

Στη μικρή διάδοση της συμβολαιακής άσκησης της γεωργίας ☐

Στη χαμηλή προστιθέμενη αξία που επιτυγχάνει η γεωργική παραγωγή ☐

Β) Η ανταπόκριση στις απαιτήσεις των καταναλωτών για ασφαλή, υγιή και ποιοτικά τρόφιμα, σε προσιτές τιμές. Οι δυσκολίες ανταπόκρισης οφείλονται: *(Σημειώστε τις 2 κυριότερες αιτίες)*

Στην περιορισμένη αποτελεσματικότητα των ελεγκτικών μηχανισμών ☐

Στην έλλειψη κατάλληλων γεωργικών συμβουλών ☐

Στην αύξηση του κόστους παραγωγής, που προκαλείται από τις απαιτήσεις για την ασφάλεια των τροφίμων και την δημόσια υγεία ☐

Στην αύξηση του κόστους παραγωγής που προκαλείται από τις απαιτήσεις που αφορούν την ευζωία των ζώων ☐

Γ) Η δυσκολία προσαρμογής της Ελληνικής Γεωργίας στις νέες τεχνολογικές εξελίξεις οφείλεται: *(Σημειώστε τις 2 κυριότερες αιτίες)*

Στο ότι, οι νέες τεχνολογίες, που κυρίως εισάγονται, έχουν σχεδιασθεί για διαφορετικές δομές, σε σχέση με αυτές της ελληνικής ☐

γεωργίας, οπότε δεν μπορούν να εφαρμοσθούν αποτελεσματικά στη χώρα μας

Στην έλλειψη κατάλληλων γεωργικών συμβουλών

Στην έλλειψη κατάλληλης γεωργικής εκπαίδευσης

Στο υψηλό κόστος εφαρμογής των νέων τεχνολογιών, που δε μπορούν να επωμιστούν οι ελληνικές γεωργικές εκμεταλλεύσεις

Δ) Ο αυξανόμενος διεθνής ανταγωνισμός σε όρους τιμών γεωργικών προϊόντων. Η πρόκληση αυτή προέρχεται κυρίως από: *(Σημειώστε τις 2 κυριότερες αιτίες)*

Τον αυξημένο ανταγωνισμό από την απελευθέρωση του γεωργικού εμπορίου της ΕΕ με τρίτες χώρες

Το υψηλό κόστος παραγωγής στην ελληνική γεωργία

Τις αυστηρές κανονιστικές απαιτήσεις για το κλίμα και το περιβάλλον, οι οποίες οδηγούν σε αύξηση του κόστους παραγωγής και καθιστούν τα προϊόντα μας λιγότερο ανταγωνιστικά, σε σχέση με τα προϊόντα τρίτων χωρών

Το μικρό μέγεθος παραγωγής και η έλλειψη τυποποίησης που δημιουργούν δυσκολίες στην είσοδο σε μεγάλες αγορές

Την έλλειψη συλλογικής οργάνωσης των παραγωγών και τις δυσκολίες εφαρμογής δράσεων προώθησης και προβολής

αγροτικών προϊόντων και τροφίμων στη διεθνή αγορά ☐

2. *Στην τρέχουσα προγραμματική περίοδο ισχύουν δύο ορισμοί για τους γεωργούς που δικαιούνται ενισχύσεις: α) του «ενεργού γεωργού» που είναι δικαιούχος των άμεσων ενισχύσεων (Ι Πυλώνα) και β) του «επαγγελματία αγρότη», πέραν της ιδιότητας του ενεργού γεωργού. Στην πρόταση κανονισμού της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τα Στρατηγικά Σχέδια της ΚΑΠ υπάρχει η πρόβλεψη για έναν υποχρεωτικό ορισμό του «πραγματικού γεωργού», αν και τα περισσότερα κράτη μέλη εμφανίζονται να επιθυμούν την προαιρετική εφαρμογή του ορισμού.*

Θεωρείτε ότι:

	ΝΑΙ	ΟΧΙ
πρέπει να εφαρμόζεται υποχρεωτικά ο ορισμός του «πραγματικού γεωργού»;	☐	☐
πρέπει να υπάρχει διαφοροποίηση ανάλογα με το αν αφορά παρεμβάσεις άμεσων ενισχύσεων ή αγροτικής ανάπτυξης;	☐	☐

Τα κριτήρια που θα χρησιμοποιούνται θα πρέπει να αφορούν:

1. στην οικονομική σημασία της γεωργικής δραστηριότητας (σημαντικό ποσοστό του εισοδήματος)	☐	☐
2. στην άσκηση επίσημης οικονομικής δραστηριότητας στον γεωργικό τομέα (ύπαρξη οικονομικών συναλλαγών με την έκδοση τιμολογίων αγοράς και είσπραξης)	☐	☐
3. στο χρόνο/εργασία που αφιερώνεται στη γεωργική δραστηριότητα (εγγραφή στον ΕΦΚΑ με προϋποθέσεις ΟΓΑ)	☐	☐

4. στην εκπαίδευση – κατάρτιση

5. στην εγγραφή σε μητρώα

3. *Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προτείνει τη συνέχιση της σταδιακής σύγκλισης των άμεσων ενισχύσεων μεταξύ των κ-μ έως το 2026 (εξωτερική σύγκλιση). Ορισμένα κ-μ πιέζουν για πλήρη εξωτερική σύγκλιση, η οποία θα συνεπάγονταν ακόμη μεγαλύτερη μείωση των άμεσων ενισχύσεων για τη χώρα. Η Ελλάδα τάσσεται κατά της εξωτερικής σύγκλισης αλλά και οποιασδήποτε μορφής εξωτερικής σύγκλισης με αποκλειστικό κριτήριο την έκταση.*

Κατά τη γνώμη σας, ποια κριτήρια θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη για την κατανομή των πόρων μεταξύ των κ-μ;

Α) Ο αριθμός των απασχολούμενων στον πρωτογενή τομέα

Β) Το ύψος των άμεσων ενισχύσεων ανά εκμετάλλευση

Γ) Το γεωργικό εισόδημα

4. *Σύμφωνα με την πρόταση κανονισμού της Ευρωπαϊκης Επιτροπής, η βασική ενίσχυση θα καταβάλλεται ως ενιαίο πόσο ανά εκτάριο (σε εθνικό ή περιφερειακό επίπεδο). Παράλληλα, όσα κράτη-μέλη εφαρμόζουν το καθεστώς βασικής ενίσχυσης βάσει δικαιωμάτων ενίσχυσης, θα μπορούν να συνεχίσουν την εφαρμογή του (σε εθνικό ή περιφερειακό επίπεδο) αλλά θα μεριμνήσουν ώστε όλα τα δικαιώματα ενίσχυσης, το αργότερο μέχρι το 2026, να έχουν αξία τουλάχιστον 75% του μέσου προβλεπόμενου μοναδιαίου ποσού για τη βασική ενίσχυση για το έτος 2026 (εσωτερική σύγκλιση).*

Όσον αφορά στην εσωτερική σύγκλιση της αξίας των δικαιωμάτων ενίσχυσης (Δ.Ε.), πιστεύετε ότι πρέπει: (μια επιλογή)

	Ναι	Όχι
- Η εσωτερική σύγκλιση κατά τουλάχιστον 75% της αξίας των Δ.Ε. να επιτευχθεί το αργότερο μέχρι το 2026		
- Η εσωτερική σύγκλιση κατά τουλάχιστον 75% της αξίας των Δ.Ε. να επιτευχθεί στο μέσον της περιόδου - Η εσωτερική σύγκλιση κατά τουλάχιστον 75% της αξίας των Δ.Ε. να επιτευχθεί από το πρώτο έτος εφαρμογής της νέας ΚΑΠ		
- Η καταβολή της ενίσχυσης να γίνεται ως ενιαίο ποσό ανά εκτάριο για τη χώρα, με κατάργηση των δικαιωμάτων ενίσχυσης - Η καταβολή της ενίσχυσης να γίνεται ως ενιαίο ποσό, ανά εκτάριο, ανά ομάδα περιοχών με παρόμοιες κοινωνικο-οικονομικές ή αγρονομικές συνθήκες (π.χ. υφιστάμενες περιφέρειες αροτραίων / βοσκοτόπων / δενδρωδών καλλιεργειών)		

6. *Τα κράτη μέλη θα έχουν τη δυνατότητα μεταφοράς ποσοστού έως και 15% των άμεσων ενισχύσεών τους στην αγροτική ανάπτυξη και αντίστροφα, καθώς επίσης και ενός επιπλέον ποσοστού έως και 15% από τις άμεσες ενισχύσεις προς την αγροτική ανάπτυξη για τη χρηματοδότηση αποκλειστικά και μόνο παρεμβάσεων που εξυπηρετούν τους περιβαλλοντικούς και κλιματικούς στόχους της νέας ΚΑΠ.*

6.1 Κατά τη γνώμη σας (1 επιλογή);

	Ναι	Όχι
- Θα πρέπει να υπάρξει μεταφορά πόρων από τις Άμεσες Ενισχύσεις (Πυλώνας Ι) στην Αγροτική Ανάπτυξη (Πυλώνας ΙΙ) ;		
- Θα πρέπει να υπάρξει μεταφορά πόρων από την Αγροτική Ανάπτυξη στις Άμεσες Ενισχύσεις;		

6.2 Σε κάθε περίπτωση και με δεδομένο τον περιορισμό των πόρων (περίπου -5%) σε ποιες παρεμβάσεις των άμεσων ενισχύσεων και Κ.Ο.Α. πρέπει να δοθεί πρόσθετο βάρος στη νέα προγραμματική περίοδο; (1 επιλογή)

	Ναι	Όχι
- Αποσυνδεδεμένες ενισχύσεις		
- Τομεακές ενισχύσεις (Διεπαγγελματικές Οργανώσεις /Κ.Ο.Α.)		
- Συνδεδεμένες ενισχύσεις		

6.3 Ιεραρχείστε τη σημασία των προβλεπόμενων από την πρόταση του κανονισμού για τα Στρατηγικά Σχέδια της ΚΑΠ, των αποσυνδεδεμένων άμεσων ενισχύσεων για την ελληνική γεωργία

Κατηγορία αποσυνδεδεμένης άμεσης ενίσχυσης	*Ιεραρχείστε από το πλέον σημαντικό είδος ενίσχυσης με 4 έως το λιγότερο σημαντικό είδος ενίσχυσης με 1*
Βασική εισοδηματική στήριξη για την βιωσιμότητα (υφιστάμενη βασική ενίσχυση)	

Συμπληρωματική στήριξη του αναδιανεμητικού εισοδήματος για τη βιωσιμότητα	
Συμπληρωματική εισοδηματική στήριξη των νέων γεωργών	
Προγράμματα για το κλίμα και το περιβάλλον	

6.4. Οι συνδεδεμένες ενισχύσεις πρέπει να έχουν προσανατολισμό:

	Ναι	Όχι
Τη φυτική παραγωγή		
Τη ζωική παραγωγή		
Αδιακρίτως και τα δυο παραπάνω		

6.5. Οι συνδεδεμένες ενισχύσεις πρέπει:

	Ναι	Όχι
Να είναι πολυάριθμες, όπως σήμερα (18 προϊόντα)		
Να περιορισθούν σε αριθμό και να στοχεύσουν λίγα σε αριθμό, γεωργικά προϊόντα		

6.6 Σήμερα χορηγούνται οι παρακάτω συνδεδεμένες ενισχύσεις:

Κατηγορίες συνδεδεμένων ενισχύσεων
1. Βιομηχανική τομάτα
2. Ζαχαρότευτλα

3. Καρποί με κέλυφος
4. Σταφίδα
5. Μήλα
6. Όσπρια ανθρώπινης κατανάλωσης
7. Πορτοκάλια χυμοποίησης
8. Πρωτεϊνούχα Κτηνοτροφικά Ψυχανθή
9. Πρωτεϊνούχα Κτηνοτροφικά Σανοδοτικά Ψυχανθή
10. Ροδάκινα χυμοποίησης
11. Ρύζι
12. Σκληρός σίτος
13. Σπαράγγια
14. Σπόροι σποράς
15. Βόειο κρέας
16. Γεωργοί με ειδικά δικαιώματα χωρίς επιλέξιμα εκτάρια
17. Πρόβειο και αίγειο κρέας
18. Σηροτροφία

Από αυτές προσδιορίστε στον παρακάτω πίνακα τις 3 σημαντικότερες κατηγορίες για την ελληνική γεωργία (γράψτε τον αντίστοιχο αύξοντα αριθμό)

1	
2	
3	

7. Με βάση τις προτάσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για το επόμενο Πολυετές Δημοσιονομικό Πλαίσιο της ΕΕ και τον προϋπολογισμό της ΚΑΠ 2021-2027, προβλέπεται μείωση των πόρων για την Αγροτική Ανάπτυξη κατά 15%. Στο πλαίσιο αυτό σε ποιες

παρεμβάσεις της Αγροτικής Ανάπτυξης πρέπει να δοθεί προτεραιότητα στη νέα προγραμματική περίοδο;

Ιεραρχείστε με βάση την κλίμακα: 3 Υψηλή, 2 Μέση, 1 Χαμηλή
(μέχρι τρείς επιλογές)

Σε υποδομές για την ανάπτυξη της γεωργίας (Έγγειες βελτιώσεις – Αρδευτικά – Αγροτική Οδοποιία) ☐

Στην προσέγγιση Leader, μέσω παρεμβάσεων τοπικών στρατηγικών (Μικρά δημόσια έργα για την ποιότητα της ζωής των κατοίκων, επενδύσεις για την διαφοροποίηση της οικονομίας, κ.λπ.) ☐

Στην εξισωτική αποζημίωση (ενίσχυση περιοχών με φυσικούς ή άλλους ειδικούς περιορισμούς) ☐

Σε περιοχές Natura και σε περιοχές για την Οδηγία για τα νερά ☐

Στην παροχή ενισχύσεων για την ανάληψη υποχρεώσεων για το περιβάλλον και το κλίμα (αγρο-περιβαλλοντικά, βιολογική γεωργία και κτηνοτροφία) ☐

Στις επενδύσεις (σχέδια βελτίωσης, μεταποίηση γεωργικών προϊόντων) ☐

Στην εγκατάσταση νέων γεωργών ☐

Σε εργαλεία διαχείρισης κινδύνων της γεωργίας ☐

Στη συνεργασία και ανταλλαγή γνώσεων και πληροφοριών/γεωργικών συμβουλών (AKIS)	
Στις Τεχνολογίες Πληροφορίας και Επικοινωνίας (ΤΠΕ) / έξυπνη γεωργία	